

DOCUMENTATIENOTA

CRB 2013 - 0359

Beschrijving van vijf Duitse en Belgische
werkgelegenheidsmaatregelen

**Documentatienota:
Beschrijving van vijf Duitse en Belgische werkgelegenheidsmaatregelen**

**Contactpersoon:
Florence MEESEN
flme@ccecrb.fgov.be**

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Duitse maatregelen: mini-jobs en 1 euro-jobs	4
2.1	De mini-jobs	4
2.1.1	Beschrijving van de maatregel.....	4
2.1.2	Omvang van de maatregel:	7
2.2	De 1 euro-jobs	8
2.2.1	Beschrijving van de maatregel.....	8
2.2.2	Omvang van de maatregel	9
3	Belgische maatregelen: dienstencheques, Activaplan, PWA-systeem.....	9
3.1	De dienstencheques	9
3.1.1	Beschrijving van de maatregel.....	9
3.1.2	Omvang van de maatregel	10
3.2	De ACTIVA-overeenkomsten.....	11
3.2.1	Beschrijving van de maatregel.....	11
3.2.2	Omvang van de maatregel	12
3.3	Het PWA-systeem	12
3.3.1	Beschrijving van de maatregel.....	12
3.3.2	Omvang van de maatregel	13
4	Aanvullende informatie: studentenarbeid	13
4.1	Studentenarbeid in Duitsland.....	13
4.1.1	Beschrijving van de maatregel.....	13
4.1.2	Omvang van de maatregel	13
4.2	Studentenarbeid in België.....	14
4.2.1	Beschrijving van de maatregel.....	14
4.2.2	Omvang van de maatregel	14
5	Aanvullende informatie: het geval van een werknemer die 491 euro / maand verdient in België	15
5.1.1	Beschrijving van de maatregel.....	15
5.1.2	Omvang van de maatregel	16
6	Samenvatting.....	16
7	Bibliografie	18

Tabellijst

Tabel 2-1: Sociale bijdragen, klassieke arbeidsovereenkomst en mini-job	5
Tabel 2-2: Uitsplitsing van de "mini-jobs", 31 december 2012	6
Tabel 2-3: Totaal aantal mini-jobs, 31 december 2011	7
Tabel 2-4: Bijdrage van de "mini-jobs" aan de werkgelegenheidsgroei (2002-2011)	8
Tabel 2-5: Bijdrage van de "1 euro-jobs" aan de groei van de werkgelegenheid (2004-2011)	9
Tabel 3-1: Bijdrage van de "dienstenchequesbanen" "aan de groei van de werkgelegenheid (2003-2011)	10
Tabel 3-2: Bijdrage van de "Activabanen" aan de groei van de werkgelegenheid (2001-2011).....	12
Tabel 3-3: "PWA-banen" en totale werkgelegenheid (duizendtallen).....	13
Tabel 4-1: "Studentenbanen" en klassieke banen, in duizendtallen	14
Tabel 6-1: Beschrijvende synthese van de maatregelen	16
Tabel 6-2: Kwantitatieve synthese van de maatregelen (2011, duizenden personen).....	17

1 Inleiding

Op verzoek van de Belgische sociale gesprekspartners wordt in deze documentatienota getracht een beschrijving te geven van twee Duitse werkgelegenheidsmaatregelen, t.w. de mini-jobs en de 1 euro-jobs, en van drie Belgische maatregelen (de dienstencheques, het "Activaplan" en de PWA's). De nota beschrijft ook het statuut van de jobstudent in beide landen en ook de fiscale en parafiscale benadering van een Belgische werknemer die een bedrag verdient dat de Duitse "mini-job" benadert.

In eerste instantie gaat de aandacht uit naar de maatregel zelf, nl. de voorwaarden waaronder men er toegang toe heeft, de ingevoerde voordelen en het doelpubliek. Elke maatregel wordt vervolgens gekwantificeerd, om het aantal aan de maatregel verbonden arbeidsplaatsen en het gewicht ervan in de arbeidsmarkt in zijn geheel te ramen.

Zoals al werd aangegeven, gaat het hier om een louter beschrijvende nota, en wordt de impact ervan dus niet geanalyseerd. Meer bepaald maken de kwantificeringsgegevens immers geen enkele evaluatie van de maatregelen mogelijk. Er wordt met name geen rekening gehouden met de ongewenste neveneffecten of met de substitutie-effecten die kunnen ontstaan en die de effectieve impact van de maatregelen kunnen afzwakken. Het betreft evenmin een exhaustief werk: zowel in België als in Duitsland bestaan er heel wat andere werkgelegenheidsmaatregelen. In deze nota wordt alleen een antwoord geformuleerd op de vraag over de bovenvermelde maatregelen.

Deze beschrijvende nota bundelt de beschikbare gegevens over de huidige situatie. Op middellange termijn wordt echter verwacht dat de drie Belgische maatregelen wijzigingen zullen ondergaan, aangezien volgens het regeerakkoord van december 2011 de beleidsbevoegdheden die gericht zijn op de doelgroepen (met inbegrip van de dienstencheques en het Activaplan) en op de tewerkstelling (met name de PWA's) naar de gewesten zullen worden overgeheveld.

2 Duitse maatregelen: mini-jobs en 1 euro-jobs

2.1 De mini-jobs

2.1.1 Beschrijving van de maatregel

De "mini-jobs" zijn een vorm van marginale werkgelegenheid die in hun huidige vorm bestaan sinds de tweede Hartz-hervorming (2003). De hervorming had als doel dergelijke vormen van werkgelegenheid toegankelijker te maken en zodoende meer prikkels uit te sturen naar personen met een laag loon om weer aan de slag te gaan. Door de arbeidskosten te verminderen, wilde men het aanbod van en de vraag naar arbeid verhogen¹.

Er bestaan twee soorten van mini-jobs: de jobs met een laag loon (niet meer dan 400 euro per maand) en de jobs met een zeer korte looptijd (niet meer dan 2 maanden of 50 dagen per jaar, zonder inkomensbeperking).

---

¹ De hervorming van 2003 had inderdaad als doel het statuut aantrekkelijker te maken en aldus personen met een laag loon (die vaak ook laaggekwalificeerd zijn) meer tot werken aan te zetten. De opzet bestond erin, van aanbodzijde, het werkelijke loon verder te doen afwijken van het reserveloon en, van vraagzijde, een substitutie van arbeid door kapitaal te vermijden.

Sinds de hervorming van 2003 staat er geen limiet meer op het aantal gewerkte uren. Verschillende jobs onder dat statuut kunnen met elkaar worden gecumuleerd, waarbij als criterium wordt gehanteerd dat men in totaal de referentiedrempel (d.i. 400€/maand², 2 maanden of 50 dagen/jaar) niet mag overschrijden. Een mini-job mag ook worden gecumuleerd met een klassieke baan of met andere vormen van inkomens (pensioenuitkering, werkloosheidsuitkering enz.). Hoewel dat heel wat minder courant lijkt, is het ook mogelijk een zelfstandige job in te schrijven als mini-job. In dat geval geniet de zelfstandige dezelfde fiscale en parafiscale behandeling als die voor de mini-jobs.

Dat statuut impliceert dat:

- De sociale bijdragen enkel moeten worden betaald door de werkgever, tegen verlaagde tarieven:

Tabel 2-1: Sociale bijdragen, klassieke arbeidsovereenkomst en mini-job

	Mini-job		Mini-job in een huishouden		Klassieke werknemer	
	werkgever	bediende	werkgever	bediende	werkgever	bediende
Ziekte - moederschap	13%	-	5%	-	7,3%	8,2%
Pensioen	15%	-	5%	-	9,95%	9,95%
Afhankelijkheidsverzekering	-	-	-	-	1,5%	1,5%
Werkloosheid	-	-	-	-	0,975%	0,975%
Totaal	28%		10,0%		19,7%	20,6%
	28%		10%		40,4%	

Noot: de kolom "mini-job in een huishouden" stemt overeen met werknemers die rechtstreeks door huishoudens zijn aangeworven, bijvoorbeeld de poetsvrouwen, huispersoneel enz.

Bron : KORNER T. and K. PUCH (2012), "Measuring marginal employment in surveys and registers", DESTATIS, Statistics and sciences, vol. 20, blz. 17-18.

- Er is geen belasting op het inkomen, behalve een forfaitaire belasting van 2% die ook door de werkgever wordt betaald.
- Geen opening van het recht op de sociale zekerheid voor de werknemer. De mini-jobbers kunnen echter hun recht op het pensioenstelsel openen door vrijwillig het verschil te betalen tussen het tarief dat door de werkgever wordt betaald en het tarief dat de werkgever en de werknemer betalen volgens het normale stelsel (d.i. doorgaans 4,9% van het brutoloon).

Vanaf 1 januari 2013 zijn sommige regels veranderd: het inkomensplafond werd verhoogd tot 450€ en de pensioenverzekering wordt verplicht: de werkgever blijft een bijdrage voor de pensioenverzekering van 15% betalen, maar de werknemer moet die bijdrage aanvullen met een persoonlijke bijdrage van 3,9%³. Die verandering m.b.t. de pensioenverzekering geldt ook voor de mini-jobbers die in een huishouden werken. In dat geval blijft de werkgeversbijdrage eveneens ongewijzigd, nl. 5%. De werkgever moet dus een aanvullende persoonlijke bijdrage betalen van 13,9%. Voor alle mini-jobbers bestaat echter de mogelijkheid zich aan die verplichting te onttrekken d.m.v. een schriftelijk verzoek aan de bevoegde instelling.

² De drempel van 400€ is een nettobedrag: de werkgever moet hierbovenop de sociale werkgeversbijdragen en de forfaitaire belasting van 2% betalen (zie Steiner V. en K. Whrolich (2004), blz. 4).

³ Het bedrag van de bijdrage aan het pensioenstelsel wordt vanaf januari 2013 immers verminderd en bedraagt in totaal nog slechts 18,9%.

De mini-jobs komen in de ganse economie voor: zowel in de marktsector (handel, zakelijke dienstverlening, horeca, industrie...) als in de non-profitsector (gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, onderwijs...). Slechts 3% van de mini-jobbers is rechtstreeks in een huishouden tewerkgesteld⁴.

Tabel 2-2: Uitsplitsing van de "mini-jobs", 31 december 2012

Nace rev2-bedrijfstak		
Totaal:		5.131.034 personen
G	Handel	20%
N	Administratieve en ondersteunende diensten	11%
I	Verschaffen van accommodatie en maaltijden	11%
Q	Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	9%
C	Industrie	9%
H	Vervoer en opslag	6%
M	Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten	6%
S	Overige diensten	5%

Noot: Deze tabel vermeldt alleen de personen die enkel een mini-job hebben, en dus niet de personen die een klassieke baan combineren met een mini-job.

Bron: Bundesagentur für Arbeit Statistik

Er is weinig informatie beschikbaar over het studieniveau van de mini-jobbers. Uit de statistieken van het Bundesagentur für Arbeit Statistik blijkt dat er in 60% van de gevallen geen gegevens beschikbaar zijn. 13% genoot geen enkele beroepsopleiding, 24% heeft een diploma van het secundair onderwijs en 2% heeft een diploma van een hogere beroepsopleiding (al dan niet op universiteitsniveau).

Volgens de gegevens die beschikbaar zijn in de Enquête naar de Arbeidskrachten gaf 40% van de personen met enkel een mini-job in 2011 te kennen dat die mini-job hun belangrijkste bron van inkomsten was⁵. 11% ontving ook een werkloosheidsuitkering (Arbeitslosengeld I of II), 13% genoot een pensioenuitkering en 31% woonde samen met een ander lid van het huishouden dat over inkomsten beschikte (echtgeno(o)t(e), partner, ouders enz.). Uit die gegevens blijkt ook dat een groot deel (70%) van de mini-jobbers minder dan 15 uur per week werkt: 36% zegt minder dan 10 uur/week te werken, 34% verklaart tussen 10 en 14 uur per week te werken.

De studie die Bertlsmann Stiftung (2012) verrichtte op basis van de gegevens van het sociaal-economisch panel van het DIW (SOEP) leert ons dat 36% van de personen met een mini-job alleenstaand is en dat 64% als koppel leeft. Van de alleenstaanden is 37% student(e), combineert 22,5% een mini-job met een voltijdse baan, is 16% gepensioneerd en heeft 10,5% (243.000 personen)

⁴ De mini-jobbers die rechtstreeks in een huishouden zijn tewerkgesteld, genieten nog lagere bijdragetarieven dan de andere mini-jobbers: zie Tabel 2-1.

⁵ Aan de hand van de Enquête naar de Arbeidskrachten kan niet meer informatie worden verkregen over de financiële situatie van die personen. Aangezien de gestelde vraag betrekking heeft op de belangrijkste inkomensbron, is het mogelijk dat die personen over andere, minder belangrijke inkomensbronnen beschikken (of die ze als minder belangrijk aanvoelen). Meer bepaald de personen (of huishoudens) die geen andere inkomensbron hebben dan de mini-job moeten aanspraak kunnen maken op de woonuitkering (Wohngeld). Volgens het jaarverslag 2012 dat werd gepubliceerd door Destatis en wordt geciteerd op www.wohngeld.org bedroeg die woonuitkering in 2010 gemiddeld 126€.

geen ander inkomen. Van de mini-jobbers die als koppel leven, woont de meerderheid (57%) samen met een echtgeno(o)t(e)/partner met een voltijdse baan. In 27% van de gevallen wordt een pensioen uitgekeerd aan het huishouden (hetzij aan de persoon die een mini-job uitoefent, hetzij aan zijn/haar echtgeno(o)t(e)/partner) en in 7,3% van de gevallen combineert de mini-jobber zelf zijn mini-job met een voltijdse baan. In de studie staat niets over de - eventuele - gezinslasten.

2.1.2 Omvang van de maatregel:

Op 31 december 2011 werd het aantal mini-jobs als volgt vastgesteld:

Tabel 2-3: Totaal aantal mini-jobs, 31 december 2011

Mini-job "laag loon" (< 400 euro)	7.507.417
waarvan: enkel mini-job	4.908.771
aanvullende job	2.598.646
Mini-job "korte duur" (50 dagen / 2 maanden)	279.378
waarvan: enkel mini-job	222.263
aanvullende job	57.115
Totaal	7.786.795
waarvan: enkel mini-job	5.131.034
aanvullende job	2.655.761

Bron: Bundesagentur für Arbeit Statistik

De bovenstaande tabel geeft aan dat 7.786.795 personen op 31 december 2011 werkten onder het mini-jobstatuut. De overgrote meerderheid (7.507.417 personen) had een baan van minder dan 400€, slechts 279.378 personen hadden een baan van korte duur. 66% van de mini-jobbers, d.w.z. 5.131.034 personen, had geen andere job. Daarentegen hadden 2.655.761 personen een mini-job bovenop een andere baan.

Om de bijdrage van die maatregel tot de werkgelegenheid te meten, moet alleen worden gefocust op de personen die enkel een mini-job hebben. Personen met een mini-job als aanvulling op een andere baan zijn immers al in de werkgelegenheidscijfers meegeteld.

Pro memorie: sommige personen die in de onderstaande tabel zijn opgenomen als personen met enkel een mini-job, ontvangen aanvullend hierbij een (o.a. werkloosheids-)uitkering. In dat geval worden ze - statistisch gezien - niet langer als werkloos beschouwd.

Tabel 2-4 : Bijdrage van de "mini-jobs" aan de werkgelegenheidsgroei (2002-2011)

	2002	2003	2011	2002-2011			
	Duizenden banen			Verandering		Bijdr. Δ	Aandeel Δ
Mini-job (< 400 euro)	4.150	4.364	4.868	718	17,3%		
Binnenlandse werkgelegenheid	39.257	38.918	41.100	1.843	4,7%	1,8%	39,0%
Werkgelegenheid loontrekkenden	35.203	34.800	36.554	1.351	3,8%	2,0%	53,1%
Aandeel binnenlandse werkgelegenheid	10,6%	11,2%	11,8%				
Aandeel werkgelegenheid loontrekkenden	11,8%	12,5%	13,3%				

Noot 1: In de rubriek 'mini-jobs' zijn alleen de mini-jobs tegen een laag loon vermeld, en niet de mini-jobs van korte duur (gegevens hiervan niet beschikbaar). Het betreft jaarlijkse gemiddelden van kwartaalgegevens.

Noot 2: " Δ " betekent "groei".

Noot 3: "Totale binnenlandse werkgelegenheid" verwijst naar de werkgelegenheid op het Duitse grondgebied (in tegenstelling met de nationale werkgelegenheid, die de werkgelegenheid van de Duitsers telt, of ze nu in Duitsland of daarbuiten werken). Het aantal loontrekkenden, van zijn kant, omvat alleen de personen met een loontrekkersstatuut, en dus geen zelfstandigen.

Bron: Destatis (gegevens totale werkgelegenheid) en Bundesagentur für Arbeit Statistik (gegevens mini-jobs)

De kolom "bijdrage aan de groei" (kolom 7) geeft het aantal percentpunten van de totale groei aan die worden verklaard door de groei van de mini-jobs. Van de 3,8% groei van het aantal loontrekkenden werden 2 percentpunten gecreëerd door de mini-jobs. Dat is goed voor 53% van de groei (d.w.z. de verhouding tussen 2,0 en 3,8). Dat groeiaandeel wordt weergegeven in de laatste kolom.

2.2 De 1 euro-jobs

2.2.1 Beschrijving van de maatregel

De "Arbeitsgelegenheiten in der Mehraufwandsvariante", beter bekend als de "Ein-Euro-Job", is een activeringsmaatregel die in 2005 werd ingevoerd (Hartz IV).

Het principe bestaat erin dat "werkervaringen" in het leven worden geroepen voor de personen die de UBII-werkloosheidsuitkering ontvangen⁶. Die werkervaringen moeten "van openbaar belang" en "bijkomend" zijn, in zoverre die arbeidsplaatsen niet zouden kunnen bestaan zonder de maatregel (om alle concurrentie met de klassieke banen te vermijden). Een weigering om deel te nemen aan de maatregel kan gevolgen hebben voor de uitbetaling van de werkloosheidsuitkering.

Het gaat dus om onbezoldigde "stages". Preciezer gesteld blijven de personen hun werkloosheidsuitkering ontvangen, die wordt verhoogd met een door de werkgever betaalde compensatie, die varieert van 1€ tot 2€ per uur (gemiddeld 1,25€/uur, vandaar de naam van de maatregel (zie Hohmeyer en Wolff (2007, blz. 8)). Volgens die auteurs bedraagt de gemiddelde arbeidsduur in dat type van programma 30 uur per week, wat dus neerkomt op een supplement van om en bij de 145€ per maand. Een stage duurt doorgaans 6 tot 9 maanden.

⁶ Sinds de Hartz-hervormingen zijn het werkloosheidsuitkeringstelsel en het stelsel van sociale bijstand samengebracht onder één enkel bijstandstelsel, dat Arbeitslosengeld II (UB II) wordt genoemd. Nadat ze gedurende een jaar een werkloosheidsuitkering (UBI) heeft ontvangen, krijgt een persoon die nog steeds geen werk heeft gevonden vanaf dan de UBII-uitkering, die forfaitair wordt berekend, en niet langer in functie van het laatste ontvangen loon. (zie Lestrade (2010), blz. 8).

Aangezien het geen echte arbeidsovereenkomsten betreft, worden de personen die een 1 euro-job verrichten als werklozen aan de sociale zekerheid onderworpen en betaalt de werkgever geen sociale bijdrage.

2.2.2 Omvang van de maatregel

Tabel 2-5: Bijdrage van de "1 euro-jobs" aan de groei van de werkgelegenheid (2004-2011)

	2004	2005	2011	2004-2011			
	Duizenden banen			Verandering		Bijdr. Δ	Aandeel Δ
1 euro-job	41	219	136	95	232%		
Binnenlandse werkgelegenheid	39.034	38.976	41.100	2.066	5,3%	0,2%	4,6%
Werkgelegenheid loontrekkenden	34.777	34.559	36.554	1.777	5,1%	0,3%	5,4%
Aandeel binnenlandse werkgelegenheid	0,1%	0,6%	0,3%				
Aandeel werkgelegenheid loontrekkenden	0,1%	0,6%	0,4%				

Noot 1: De 41.000 banen die in 2004 werden geteld, hebben betrekking op werkgelegenheidsmaatregelen die analoog zijn aan de 1 euro-job en die al bestonden voor de invoering van die laatste.

Noot 2: "Δ" betekent "groei"

Bron: Destatis

De "1 euro-jobs" hebben, met de creatie van 95.000 banen sinds 2004, voor 0,3 procentpunt bijgedragen aan de groei van de werkgelegenheid voor loontrekkers, wat neerkomt op een aandeel van 5,4% van die groei.

3 Belgische maatregelen: dienstencheques, Activaplan, PWA-systeem

3.1 De dienstencheques

3.1.1 Beschrijving van de maatregel

Het stelsel van de dienstencheques, dat in 2004 werd ingevoerd, streeft naar "de bevordering van buurtdiensten en -banen. Het creëren van arbeidsplaatsen en het bestrijden van zwartwerk zijn de doelstellingen." (http://www.werk.belgie.be/detailA_Z.aspx?id=1040).

De particulieren kunnen dienstencheques kopen waarmee ze een erkende onderneming betalen voor hulp van huishoudelijke aard (schoonmaken, strijken, huishoudelijke inkopen enz.).

De staat speelt een dubbele rol in de subsidiëring van het systeem: via een rechtstreekse subsidie die aan de ondernemingen wordt betaald (elke dienstencheque die de gebruiker tegen 8,5 euro aankoopt, geeft voor de onderneming recht op een terugbetaling van 22,04 euro door de staat - wat neerkomt op een subsidie van 13,54 euro - bedragen van kracht sinds januari 2013), en via een belastingvrijstelling van een deel van de kosten voor de gebruiker (30% van de kosten, wat de kostprijs van de dienstencheque terugbrengt op 5,95 euro). Het loon dat de werknemer ontvangt, wordt daarentegen niet door de staat vastgelegd: het hangt af van de door het desbetreffende paritair comité (PSC 322.01: "Paritair Subcomité voor de erkende ondernemingen die buurtwerken of -diensten leveren")

vastgestelde barema's en van de eventuele collectieve of individuele onderhandelingen binnen het bedrijf.

Voor die maatregel bestaan er geen specifieke verlagingen van de patronale en de persoonlijke sociale bijdragen. Niettemin geldt er evenmin een verbod om dat statuut te cumuleren met de bestaande verlagingen, bijvoorbeeld: de werkbonus, de verhoogde structurele verlaging of de verlagingen van de sociale werkgeversbijdragen voor doelgroepen. Dat statuut kan ook worden gecombineerd met andere vormen van tewerkstellingssteun, bv. het Activa-plan (zie hieronder)⁷. Het enige wat niet wordt toegestaan, is een persoon aanwerven in het stelsel van de dienstencheques met een "win-winovereenkomst".

Dat stelsel maakt het mogelijk om voor alle werknemers aangegeven overeenkomsten te creëren, waardoor ze ook toegang krijgen tot de diverse voordelen die eraan verbonden zijn (een fatsoenlijk loon, opleiding, pensioenbijdrage enz.).

3.1.2 Omvang van de maatregel

Tabel 3-1: Bijdrage van de "dienstenchequesbanen" "aan de groei van de werkgelegenheid (2003-2011)

	2003	2004	2011	2003-2011		
	Duizenden banen			Verandering	Bijdr. Δ	Aand. Δ
Dienstencheques		6	102	102		
Binnenlandse werkgelegenheid	4.161	4.204	4.545	384	9,2%	2,5%
Werkgelegenheid loontrekkenden	3.472	3.512	3.809	337	9,7%	2,9%
Aandeel binnenlandse werkgelegenheid		0,1%	2,2%			
Aandeel werkgelegenheid loontrekkenden		0,2%	2,7%			

Noot: De gegevens m.b.t. de dienstencheques berusten op een bijzondere extractie van de RSZ, waarin de gezamenlijke personen worden opgenomen die aan het einde van het kwartaal met dienstencheques werkten en van wie dat de hoofdactiviteit was. Gemiddelde van de vier kwartalen.

Noot : "Δ" betekent "groei"

Bron: RSZ (dienstencheques) en NBB

⁷ Blijkbaar is de cumulatie van de dienstenchequesovereenkomst met een Activa-steun echter niet zo courant: volgens het Planbureau (FPB 2012, blz. 143) waren slechts 2.500 van de 112.800 werknemers die in 2010 werkten in het stelsel van de dienstencheques aangeworven met een Activa-plan en ontvingen zij geactiveerde werkloosheidsuitkeringen. 19.200 personen hadden een Activa-plan zonder RVA-uitkering.

3.2 De ACTIVA-overeenkomsten

3.2.1 Beschrijving van de maatregel

Die maatregel werd eind 2001 ingevoerd om ervoor te zorgen dat langdurig werkzoekenden gemakkelijker op de arbeidsmarkt herintreden.

De maatregel is tweeledig:

- De activering van de werkloosheidsuitkering. Voor de personen die voldoen aan de vastgestelde voorwaarden (in hoofdzaak: gedurende een bepaald aantal maanden over een referentieperiode een episode van betaalde werkloosheid hebben gekend) betaalt de RVA een "werkuitkering" van 500 euro gedurende 16 tot 30 maanden (afhankelijk van de leeftijd en van de duur van de werkloosheid van de aangeworven persoon). De werkgever kan dat aan de werknemer betaalde loonbedrag dus aftrekken.
- De vermindering van de sociale werkgeversbijdragen. Die vermindering verschilt ook volgens de leeftijd en de tijd gedurende welke de aangeworven persoon werkzoekende is gebleven, maar ze blijft gedurende vijf kwartalen minstens 1000 euro bedragen. De voorwaarden om toegang te hebben tot de vermindering van de sociale werkgeversbijdragen zijn flexibeler dan voor de werkuitkeringen; ze berusten immers op het feit "werkzoekende" te zijn geweest, en dus niet per se "uitkeringsgerechtigd volledig werkloze" (m.a.w. een werkloze met een uitkering).

Later werd de maatregel met verschillende plannen uitgebreid, nl. met het plan "Activa-PVP" (bedoeld om in de gemeenten stadswachten aan te werven); het plan "Activa-OCMW" (zelfde principe als de oorspronkelijke maatregel, maar hier wordt het leefloon, en niet meer de werkloosheidsuitkering geactiveerd), het plan "Activa-Start" (gedeelte activering van de "Startbaanovereenkomsten", m.a.w. het vervolg van het Rosetta-plan, dat gericht is op de (zeer) laaggeschoolde jongeren of de jongeren met een handicap) en, ten slotte, het plan Win-Win (crisismaatregel die bestemd is voor de overeenkomsten die ten laatste tot 31 december 2011 werden ondertekend).

Zoals voor alle overeenkomsten is de vermindering van de persoonlijke sociale bijdrage "werkbonus", van toepassing, op basis van het inkomen van de werknemer.

3.2.2 Omvang van de maatregel

Tabel 3-2: Bijdrage van de "Activabanen" aan de groei van de werkgelegenheid (2001-2011)

	2001	2002	2011	2001 - 2011		
	Duizenden personen			Verandering	Bijdr. Δ	Aand. Δ
Activa (excl. Activa-OCMW)	0	6	72	72		
Binnenlandse werkgelegenheid	4.170	4.164	4.545	374	9,0%	1,7%
Werkgelegenheid loontrekkenden	3.475	3.475	3.809	334	9,6%	2,1%
Aandeel binnenlandse werkgelegenheid	0	0,2%	1,6%			
Aandeel werkgelegenheid loontrekkenden	0	0,2%	1,9%			

Noot 1: Voor de gegevens inzake "Activa" gaat het om jaargemiddelden op basis van maandelijks gegevens. Voor 2011 steunt het gemiddelde alleen op de maanden januari tot augustus. De personen met een Activa-overeenkomst die hier worden meegeteld, zijn de personen die een "werkuitkering" ontvangen. De personen die enkel een vermindering van de sociale werkgeversbijdragen genieten, worden hier niet meegerekend.

Noot 2: " Δ " betekent "groei"

Bron: RVA (Activa) en NBB

3.3 Het PWA-systeem

3.3.1 Beschrijving van de maatregel

Het systeem van de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen stelt langdurig (2 jaar of 6 maanden voor de personen ouder dan 45 jaar) uitkeringsgerechtigd volledig werklozen en de begunstigen van een leefloon of van sociale steun in staat een aantal uren te werken zonder het recht op hun uitkering te verliezen.

Die uren moeten worden gewerkt bij specifieke werkgevers (particuliere gebruikers, vzw's, plaatselijke overheden, niet-commerciële verenigingen, onderwijsinstellingen en landbouw- of tuinbouwbedrijven) en moeten overeenstemmen met specifieke taken (onderhoud van het huishouden, tuinonderhoud, opvang van kinderen in de school enz.).

Het maximaal aantal uren dat een persoon mag werken, hangt af van de werkgever die hem/haar aanwerft: dat kan schommelen tussen 45 en 150 uur/maand. De PWA-werknemer mag evenwel niet meer dan 630 uur/jaar werken. Het gemiddelde loon bedraagt dus max. 215,25 euro/maand.

Per gewerkt uur ontvangt de PWA-werknemer 4,1 euro, waarop geen enkele fiscale of parafiscale belasting verschuldigd is. De PWA-werknemers zijn aan de RSZ onderworpen als werklozen. Ze worden binnen de nationale boekhouding echter beschouwd als werknemer.

3.3.2 Omvang van de maatregel

Tabel 3-3: "PWA-banen" en totale werkgelegenheid (duizendtallen).

Duizenden personen	2008	2009	2010	2011
PWA, personen	6,6	5,1	4,0	3,2
Binnenlandse werkgelegenheid	4.461	4.453	4.483	4.545
Werkgelegenheid loontrekkenden	3.746	3.732	3.757	3.809
Aandeel binnenlandse werkgelegenheid	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Aandeel werkgelegenheid loontrekkenden	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%

Bron: Federaal Planbureau (PWA-gegevens) en nationale boekhouding

4 Aanvullende informatie: studentenarbeid

4.1 Studentenarbeid in Duitsland

4.1.1 Beschrijving van de maatregel⁸

In Duitsland bestaat een studentenstatuut voor de studenten die minder dan 20 uur per week werken.

In dat geval worden 3 sociale bijdragen forfaitair: de bijdrage aan de verzekering voor de gezondheidszorg verandert van 15,5%⁹ in 64,77€/maand, die aan de verzekering voor de gezondheidszorg "op lange termijn" van 3% in 11,64€/maand (of in 13,13€, naargelang van de leeftijd van de student en van zijn gezinstoestand) en die aan de werkloosheidsverzekering (1,95%) is niet verschuldigd.

De bijdrage aan de pensioenverzekering, daarentegen, wordt nog altijd berekend op basis van het ontvangen loon.

Wat de bijdrage aan de gezondheidszorgverzekering betreft, mag de grens van 20 uur per week worden overschreden indien de job niet langer duurt dan 2 maanden of wordt uitgevoerd tijdens de vakantieperioden.

De inkomensbelasting wordt zoals voor elke andere job berekend. De belastingvrije som bedroeg 8.004 euro in 2010.

4.1.2 Omvang van de maatregel

Geen informatie beschikbaar.

⁸ Bron: www.dgb-jugend.de

⁹ Het betreft hier de som van de werkgevers- en de persoonlijke bijdrage. Zie punt 2.1.1 voor meer details.

4.2 Studentenarbeid in België

4.2.1 Beschrijving van de maatregel

De overeenkomst voor tewerkstelling van studenten biedt aan de personen die als student erkend zijn (dat wil met name zeggen: die ouder zijn dan 15 jaar, niet meer onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht, onderwijs met een volledig leerplan volgen of, onder bepaalde voorwaarden, deeltijds onderwijs volgen) de mogelijkheid om arbeid te verrichten tegen bijzondere parafiscale voorwaarden.

Op voorwaarde dat het totale aantal werkdagen per jaar niet meer dan 50 bedraagt¹⁰, is immers alleen een solidariteitsbijdrage verschuldigd van 2,71% voor de student en van 5,42% voor de werkgever. Meer nog: aangezien de student doorgaans geen ander inkomen heeft, wordt het tijdens die overeenkomsten ontvangen bedrag niet belast, omdat het ontvangen totaal lager is dan de belastingvrije som (in 2011 bedroeg die 6.570 euro)¹¹.

4.2.2 Omvang van de maatregel

Tabel 4-1: "Studentenbanen" en klassieke banen, in duizendtallen

	2003	2009	2010
Totaal studenten met overeenkomst	19,7	29,6	32,1
Binnenlandse werkgelegenheid	4.161	4.453	4.483
Werkgelegenheid loontrekkenden	3.472	3.732	3.757
Aandeel binnenlandse werkgelegenheid	0,5%	0,7%	0,7%
Aandeel werkgelegenheid loontrekkenden	0,6%	0,8%	0,9%

Bron: NBB

¹⁰ Die regel is van kracht sinds 1 januari 2012. Voordien mocht niet meer dan 23 dagen tijdens het schooljaar (oktober-juni) en 23 dagen tijdens de vakantie (juli-september) worden gewerkt.

¹¹ Om nog steeds fiscaal ten laste van zijn ouders te worden beschouwd, worden andere drempels vastgesteld. Er is ook een beperking van het aantal uren om kinderbijslagen te blijven ontvangen. Het bedrag van 6.570 euro is een basisbedrag, dat vervolgens wordt verhoogd in functie van het ontvangen inkomen en van de gezinssituatie (zie Fiscaal Memento, 2012, blz. 58).

5 Aanvullende informatie: het geval van een werknemer die 491 euro / maand verdient in België

5.1.1 Beschrijving van de maatregel

Uitgaande van het interprofessioneel minimumloon¹² en van de verplichting, voor een bezoldigde deeltijdse overeenkomst, om minstens gelijk te zijn aan een derde van de wekelijkse arbeidsduur van een voltijds werkende werknemer¹³, kan men hieruit afleiden dat - behoudens afwijking hiervan - het laagste brutoloon dat een loontrekker in de privésector in België mag ontvangen thans gelijk is aan 491 euro (= 1 472,4 euro / 3).

Wanneer een werknemer slechts 491 euro bruto loon per maand verdient, heeft hij recht op verschillende voordelen:

- De sociale werkgeversbijdragen zijn verlaagd: aangezien het kwartaalloon minder bedraagt dan het referentieloon van 5.870,71 euro¹⁴, wordt de structurele vermindering immers nog aangevuld met de vermindering voor "lage lonen". In totaal bedraagt de vermindering 247 euro per kwartaal, d.i. 51% van het normaal verschuldigde bijdragebedrag.

- De persoonlijke sociale bijdragen zijn fors verlaagd dankzij de zgn. "werkbonus": de vermindering bedraagt 170 euro per kwartaal voor een bediende en 183 euro voor een arbeider. In beide gevallen is dat goed voor 88% van het verschuldigde bedrag.

- Als hij geen ander inkomen ontvangt, zijn zijn jaarlijkse inkomens (nl. 5.890 euro) lager dan de belastingvrije som voor de personenbelasting (in 2011: 6.570 euro¹⁵). Hij kan bovendien een belastingkrediet genieten (de "fiscale werkbonus"), die 5,7% van de vermindering van de persoonlijke sociale bijdragen ("werkbonus") bedraagt. In dat geval bedraagt dat krediet 51 euro voor een bediende (namelijk: 170 euro x 4 kwartalen x 5,7%) en 55 euro voor een arbeider.

In tegenstelling met de Duitse mini-jobs zijn die voordelen niet langer van toepassing als de werknemer voorts nog andere inkomens ontvangt. Meer bepaald zal een cumulatie van de inkomens in beschouwing worden genomen voor de berekening van het bedrag van de personenbelasting. De sociale bijdragen, van hun kant, worden nog steeds per werkgever berekend. Het is bijgevolg mogelijk dat een werknemer met twee deeltijdse jobs de werkbonus ontvangt, zelfs als het totaal van zijn twee lonen hoger is dan het maximumbedrag.

---

¹² Pro memorie: het GGMMI bedraagt thans 1472,4 euro voor een werknemer van minstens 21 jaar, zonder anciënniteit.

¹³ Zie artikel 11bis, lid 5 tot lid 9 van de arbeidswet van 16 maart 1971. Er bestaan verschillende afwijkingen op die algemene beperking. Voorts kunnen er ook afwijkingen per bedrijfstak (paritair comité) of per onderneming worden vastgesteld via een collectieve arbeidsovereenkomst.

¹⁴ Het referentieloon van 5.870,71 euro geldt voor de werknemers die noch in een sector van de sociale Maribel, noch in een bedrijf voor aangepast werk actief zijn.

¹⁵ Het gaat hier over het basisbedrag, dat vervolgens wordt verhoogd in functie van het ontvangen loon en van de gezinssituatie (zie Fiscaal Memento, 2012, blz. 58).

5.1.2 Omvang van de maatregel

Het is onmogelijk om binnen de nationale boekhouding het aantal personen met een bruto-inkomen van 491 euro per maand te tellen.

Volgens de gegevens die de RSZ publiceerde voor het eerste kwartaal van 2012 hadden slechts 149.400 personen als hoofdberoep een deeltijdse baan die 0 tot 45% bedroeg. Uit dat aantal personen kan men echter noch de personen die niet meer dan 33% werken, noch de personen met een hoger inkomen dan 491 euro afzonderlijk tellen.

6 Samenvatting

Tabel 6-1: Beschrijvende synthese van de maatregelen

Duitse maatregelen		
	Mini-job	1 euro-job
Beschrijving en voorwaarde	Inkomen < 400 euro/maand 2 maanden of 50 d/jaar	Ontvangers van UB II-werkloosheidsuitkering Gemiddeld: terugbetaling van 1,25 euro/uur, d.i. 145 euro/m
Type baan/werkgever	-	"Van openbaar belang" en "bijkomend"
Parafiscaal stelsel	Werkgever: 10 of 28%, werknemer: nihil	Niet onderworpen als werknemer
Fiscaal stelsel (werknemer)	Betaald door werkgever: 2%	Geen personenbelasting op de gewerkte "stage-uren"
Statuut werknemer	Geen opening van rechten voor werknemer	Opening van rechten als werkloze
Belgische maatregelen		
	Dienstencheques	Activa
Beschrijving en voorwaarde	Staatssubsidie: 13,54 euro/uur + belastingvrijstelling 2,55 euro/uur Mogelijkheid te combineren met andere maatregelen (bv. Activa)	Langdurig werkloze Betaling door de RVA van een "werkuitkering"
Type baan/werkgever	Dienstenchequesbedrijf: buurtdiensten	
Parafiscaal stelsel	Combineerbaar met vermindering werkgeversbijdr. en werkbonus	Verminderingen sociale werkgeversbijdragen
Fiscaal stelsel (werknemer)	-	-
Statuut werknemer	Opening van rechten als werknemer	Opening van rechten als werknemer
	PWA	Banen tegen 491 euro/maand
Beschrijving en voorwaarde	Langdurig uitkeringsgerechtigd volledig werkloze 4,1 euro/uur, maximaal gemiddeld maandloon : 215,25 euro	Een 1/3 tegen het GGMMI = 491 euro/maand -
Type baan/werkgever	Huishouden / vzw / lokale overheden enz.	-
Parafiscaal stelsel	Onderworpen aan sociale zekerheid als werkloze	Werkbonus en verhoogde structurele vermindering
Fiscaal stelsel (werknemer)	Geen personenbelasting op de gewerkte PWA-uren	Belastingvrije som personenbelasting: 6.570 euro (2011)
Statuut werknemer	Opening van rechten als werkloze	Gedeeltelijke opening van rechten als werknemer
Studentenarbeid		
	Duitsland	België
Beschrijving en voorwaarde	< 20 uur/week, student zijn	50 dagen per jaar, student zijn
Type baan/werkgever	-	-
Parafiscaal stelsel	Forfaitaire bijdrage gezondheidszorg, werkloosheidsbijdragen geannuleerd	Solidariteitsbijdragen: 2,71% + 5,42%
Fiscaal stelsel (werknemer)	Belastingvrije som personenbelasting : 8.004 euro (2010)	Belastingvrije som personenbelasting: 6.570 euro (2011)
Statuut werknemer	-	Ten laste van zijn ouders

Tabel 6-2: Kwantitatieve synthese van de maatregelen (2011, duizenden personen)

Duitsland		% binnenlandse	% loontrekkenden
Mini-job	4.868	11,8%	13,3%
1 euro-job	136	0,3%	0,4%
Binnenlandse werkgelegenheid	41.100		
Werkgelegenheid loontrekkenden	36.554		
België			
PWA	3	0,1%	0,1%
Dienstencheques	102	2,2%	2,7%
Activa	72	1,6%	1,9%
Baan 491 euro/maand	n.b.		
Binnenlandse werkgelegenheid	4.545		
Werkgelegenheid loontrekkenden	3.809		

Bronnen: Bundesagentur für Arbeit Statistik (mini-jobs en 1 euro-jobs), Destatis (totale werkgelegenheid), RSZ (dienstencheques), RVA (Activa), FPB (PWA), NBB (totale werkgelegenheid)

7 Bibliografie

BERTELSMANN STIFTUNG : W. Eichhorst, T. Hinz, P. Marx, A. Peichl, N. Pestel, S. Siegloch, E. Thode, V. Tobsch : "Geringfügige Beschäftigung : Situation und Gestaltungsoptionen", 2012, 76 blz.

BUNDESAGENTUR FÜR ARBEIT (2011), Länderreport Deutschland, Stichtag 31. Dezember 2011".

FEDERAAL PLANBUREAU (2012), "Economische vooruitzichten 2012-2017", mei 2012, 176 blz.

HOHMEYER K. (2009), "Effectiveness of One-Euro-Jobs : Do programme characteristics matter?", IAB discussion paper 20, 60 blz.

HOHMEYER K en E. JOZWIAK (2008) " Who is targeted by One-Euro-Jobs? A selectivity analysis", IAB discussion paper 8, 44 blz.

HOHMEYER K. en J. WOLFF (2007), "A fistful of Euros, does one-euro-job participation lead means-tested benefit recipients into regular job and out of unemployment benefit II receipt ?", IAB discussion paper 32, 29 blz.

KORNER T. en K. PUCH (2012), "Measuring marginal employment in surveys and registers", DESTATIS, Statistics and sciences, vol. 20, 144 blz.

LESTRADE, B., "Les réformes sociales Hartz IV à l'heure de la rigueur en Allemagne", Note du CERFA nr. 75, juni 2010, 24 blz.

FOD FINANCIEN (2012), "Fiscaal Memento nr.24", versie januari 2012, 276 blz.

STEINER V. en K. WROHLICH (2004), "Work incentives and labor supply effects of the 'Mini-Jobs Reform' in Germany", DIW Discussion Paper nr. 438, juni 2004.